Božidar Finka

OBALNA TOPONOMASTIKA U SJEVERNOJ ZADARSKOJ REGIJI

Ljeti 1956. god. obišao sam sjevernu zadarsku regiju radi prikupljanja obalne toponomastike. Putovanje sam poduzeo po nalogu Jugoslavenske akademije. Prikupljanje toponomastičke građe na naznačenom terenu vršio sam u duhu zaključka 4. sjednice Radne jedinice za onomastiku Akademijina instituta za jezik od 25. VI. 1956., pa sam tako obavljao posao u okviru zadataka, što ih je preuzela ta radna jedinica, koje sam i sam član.

Obišao sam Ninski i Ljubački zaljev s priobalnim područjem mjesta Vrsi, južno obalno područje Planinskog kanala sa mjestima Rtina, Ražanac i Vinjerac, tjesnac Ždrilo, kojim se iz Planinskog kanala ulazi u Novigradsko more. čitavo Novigradsko more, gdje se osim Novigrada nalaze i priobalna područja mjesta Posedarja, Pridrage i Kruševa, zatim Karinsko more s područnim mjestom Karinom, donji, plovni tok rijeke Zrmanje i jeseničko obalno područje između ušća Zrmanje i tjesnaca Ždrila.

Da bi moji podaci imali i praktičnu vrijednost, poslužio sam se ozalid-kopijom br. 203 JRM, na kojoj je u cijelosti prikazano naznačeno obalno područje. Na kopiji sam svaki toponim označio posebnim (svojim) brojem i time odredio i njegov smještaj. Rezultate svoga istraživanja usporedio sam s podacima, koji su dosada zabilježeni na specijalnim kartama, kao i s podacima, što ih je na terenu prikupio Hidrografski institut JRM, odnosno prihvatio i preporučio za upotrebu Jadranski institut JAZU u Zagrebu. Podatke iz tih izvora bilježim ovim kraticama: K (Pomorska karta, izdanje VGI br. 203), S (Sekcija VGI 1 : 100.000), S1 (Sekcija VGI 1 : 25.000), P (Priručnik I. sveska), HI (Terenski podaci Hidrografskog instituta iz 1948. g.) i JI (Nazivi, koje je prihvatio i odobrio za upotrebu Jadranski institut JAZU u Zagrebu). Redni broj toponima, označen u tim izvorima, bilježim u zagradama

( ). Kako se iz usporedbe vidi, ni jedan od dosadašnjih popisa obalne toponomastike s tog područja ne sadrži veći broj toponima, nego ih je označeno na ozalid-kopiji, a razlika je među njima u varijantama i likovima njihovih naziva. Upada u oči, da je u tim izvorima zabilježen relativno neznatan broj toponima. To se opravdava time, što su specijalne karte s popisom obalnih toponima bile namijenjene isključivo u navigacijske svrhe, pa na njima nisu naznačeni takvi obalni objekti, koji nisu imali veće važnosti za navigaciju. Tako na pr. u Karinskom moru nije naznačen nijedan drugi obalni naziv osim jednog školjića (109) i naziva za samo more (108). Drugdje je naznačeno nešto više naziva, no još uvijek premalo, ako se na pr. ta ozalid-kopija usporedi s ozalid-kopijom br. 201, koja prikazuje Dugi otok i Kornatsko otočje. To treba tumačiti na taj način, što je obala na tom području većim dijelom neprikladna za navigaciju, niska i kamenita, a i dno do same obale uglavnom je plitko i vrlo često kamenito i u dubinu prelazi postepeno. Nema ni dovoljno sigurnih i dobro zaštićenih uvala, a često, zimi i ljeti, puše jak sjeverni vjetar – bura, koja je nerijetko uraganske snage i brzine. Oskudnost naziva na kartama ne znači, da i na terenu tek gdjekoji predjeli imaju svoje nazive. Naprotiv, mogao sam utvrditi, da nema ni najmanje uvalice, ni najmanjeg rtića ili grebena bez posebnog naziva, kao što je i u kopnenoj toponomastici, gdje svaka zemljišna čestica ima svoj naziv. Zato se u mom popisu nalazi nekoliko puta više naziva nego u ostalim izvorima, jer sam popisao sve, što na terenu ima poseban naziv. Ipak ima i nekoliko naziva, koji se nalaze u spomenutim izvorima, a ja ih nisam zabilježio. To se u prvom redu tiče većih morskih površina, kao što su Ninski zaljev (na ozalid-kopiji »Ninski zaliv«, br. 143), Ljubački zaljev (na ozalid-kopiji »Ljubački zaliv«, br. 136), i t. d., jer te zaljeve narod ne zove ni zaljevima ni ninskim odnosno ljubačkim, nego naprosto vala, eventualno – naša vala. Što se pak tiče naziva za Novigradsko i Karinsko more, valja kazati, da ni ti nazivi nisu narodni, iako su narodu poznati i razumljivi. Za Novigradsko more narodni (ribarski) je naziv – Pučina, a za Karinsko more narodni je naziv Karinska (Bija san u Karinskoj.), pri čemu se razumijeva – pučina (Karinska pučina).

Posluživ̌si se sistemom stalnih ispitanika, u svakom sam mjestu pronašao dvojicu ili više ljudi, od kojih sam uzimao podatke. Uz toponime bilježio sam i sve one napomene ispitanika, spontane ili date na moja pitanja, koje mogu biti korisne za znanstveno obrađivanje prikupljene toponomastičke građe, osobito za utvrđivanje porijekla i značenje naziva.

U načelu sam svu prikupljenu građu bilježio s potrebnim akcenatsko-kvantitativnim oznakama. Tek je ovdje ondje koji podatak ostao nenaglašen, i to u slučajevima, kad mi pri prvom slušanju nije bilo moguće utvrditi pravo stanje, a kasnije nije bilo prilike da sve takve slučajeve provjerim.

Napokon valja istaći i jednu razliku između moga prikazivanja predjela na karti i onoga, kako je u ranijim izvorima, odnosno kako je

označeno brojevima na ozalid-kopiji br. 203. Budući da sam zabilježio svaki i najmanji predjel posebnim nazivom, to sam i na karti morao precizno odrediti položaj svakoga takva predjela. Njegov položaj pokazuje ishodišna točka linije s brojem, kojim se u popisu upućuje na njegov naziv. Tako ima slučajeva, da sam na kojem rtu ili uvali zabilježio i po nekoliko naziva. Na ozalid-kopiji obično je na tim mjestima označen samo jedan naziv kao ime rta ili uvale, i to tako, da se naziv jedne obalne točke ili jedne geografske jedinice na tom području protegnuo na čitavo to područje (rt ili uvalu). Linija pak, koja upućuje, na koji se predjel odnosi koji broj, odnosno naziv u popisu, često nije usmjerena baš na onu geografsku točku (jedinicu), koje se ime proteglo na čitavo područje, nego je ta linija usmjerena prema području kao cjelini, ne prikazujući koji poseban njegov predjel. Zato pri usporedbi ranijih i mojih podataka, odnosno prikaza na ozalid-kopiji br. 203 i moga bilježenja na karti, često nije bilo moguće točno utvrditi, koji broj (odnosno naziv) na ozalid-kopiji odgovara broju (odnosno nazivu) prema mom bilježenju. Iz praktičnih razloga morao sam uzeti, kao da broj na ozalid-kopiji prikazuje onu užu geografsku jedinicu, kojoj je najbliži, iako često njegov odgovarajući naziv pripada kojoj drugoj geografskoj jedinici na tom području. U takvim slučajevima valja pri usporedbi naziva pogledati nekoliko brojeva s obje strane takva broja, da se pronađu paralelni nazivi, odnosno njihove varijante.

Podatke iz pojedinih mjesta nisam ograničio samo na posjed tih mjesta, nego sam ispitivanjem išao i dalje, na posjed drugoga mjesta, sve dokle je sezalo sigurno znanje ispitanika. Otuda je razumljivo, što se na pr. podaci iz Ljupča počinju brojem 41, iako se podaci iz Nina završavaju brojem 50. Razumije se, na takvim prijelaznim područjima neka mjesta imaju više, a neka manje naziva. Tako sam na pr. od broja 41 do 50 u Ninu dobio naziv za svaki predjel, a u Ljupču samo za neke. Ali tamo, gdje odista počinje ljubački posjed, od broja 51, zabilježeni su svi nazivi. Slično je i s drugim mjestima. Tako na pr. Posedarci imaju svoje nazive za sve predjele do broja 237, a od toga broja do broja 250 imaju nazive samo za neke, istaknutije predjele. Novigrađani naprotiv dobro poznaju nazive od broja 247, a između tog broja i broja 237 također samo neke. Samo se po sebi razumije da isti predjel može u jednom mjestu imati jedan, a u drugom drugi naziv, kao što na pr. pokazuju brojevi 240 (P. Škôlj vȅl(i)kī, N. Skōlj), 244 (P. Vodènā drȁga, N. Škrílā) i t. d.

1. NINSKO OBALNO PODRUČJE

U Ninu su mi ispitanici bili 1. Òltran Kȓsto (ili Kȓsto) i 2. Pékić Íve. Prvome su 44, a drugome je 16 godina. (Prema riječima samoga Oltrana njegovo je prezime francusko. Prvi se Oltran, po narodnosti i porijeklom Francuz, nastanio u Ninu za Napoleonove Ilirije, oženio i okućio

i već i on sam pohrvatio. Već se njegovi prvi potomci nisu ni po čemu razlikovali od ostalih Ninjana, a današnja generacija Oltrana još jedino čuva tradiciju o svom porijeklu.)

1. Gâz, g. Gáza (kròz Gāz); – (146) K Sp. Gaz, S Rt Gaz, HI Gaz, JI Gaz
2. Jàzovi (uvala)
3. Pûnta od Vòlōvka; – (145) K Sp. Krajev muja, S Rt Kulina (Kraljev mol), HI Kulina (Krajev muja), JI Kulina
4. Vòlovak (na Vòlōvku); – (144) K Klp. Volovak, HI Volovak, JI Volovak
5. Cr̂nā stína (kamenje uz more)
6. Bùsija (teren uz more i dalje od mora; Zove se tako, jer ima busija od mora; bùsija = vrsta morske trave)
7. Škríla (pličina ispružena u more; Pòbija san rîbu na Škríli)
8. Ûsta (1), Ùsta (2) (prolaz u ninski porat; na Ûstin (1), u Ùstima (2)
9. Kùlina (Tu su ostaci neke kule od vremena, kad je Nin bio grad. Po kulini zove se tako i okolni teren)
10. Plíša (bočić prije Usta, nekad je suho, a nekad pod vòdom)
11. Zàpanjē blãto (teren, koji se produžuje od Badnjine)
12. Bàdnjina (duga uska uvala)
13. Pûnta
14. Bŕšljān (2), Bŕšljēn (1) (uvalica zapadno od sela)
15. Knjèginja (živa voda na obali zapadno od sela)
16. Spîle (nà Spilan)
17. Zàpanjī põrat
18. Ìstočnjī põrat
19. Blãto (jûžnī dîja, dî je solána)
20. Ždrìjac, g. Ždrijàca (kopno od sela do Jaruge uz obalu)
21. Nîn (iz Nína) – selo, Ninjanin, Ninkinja, ninski
22. Rìv(i)ne (dio Nina)
23. Òzgō Nína (dio Nina)
24. Klanîce (1), Klàn(i)ce (2) (dio Nina; bilo kao klanac)
25. Kuzmàrova sîka (1), Cr̂nā stína (2)
26. Fòrtica (uzvisina oko 10 m)
27. Gláva od Jàrugē (obala na ušću Jaruge)
28. Jàruga (potočić); – (142) HI Miljašić jaruga, JI Miljašić jaruga
29. Góspin mũja
30. Sabúni (1), Na sabúnu (2)
31. Pòd brīgon
32. Pròdor(i)ca (na Pròdor[i]ci)
33. Svêtī Jãkov
34. Ìspod Mátē Gárinōg
35. Màrašov jâz
36. Oštàrije (Bio jedan tat, krao ovce i tu u pećini spremao kao u oštariji; oštàrija = gostionica)

37. Vȑškā pûnta; – (141) K Sp. Jesenova, S Rt Jasenovo, P Rt Jasenova, HI Jesenovo, Vrška, JI Jesenovo
38. Îza pleća (Vȑškē pûntē)
39. Jasènovo (u Jasènovōn, iz Jasènovōg); – (140) K H. Senava, S Zal. Jesenovo, P Draga Senava (Sv. Lovre), HI Jesenovo, JI Jesenovo
40. Svêtī Lòvran (Îspod svêtōga Lòvrana)
41. Tísnō (u Tísnōn)
42. Prìz(i)da (prolaz)
43. Zèčevo (1), Zéčevo (2)
44. Rémetovac (1), Rèmetovac (2) (po remetama; tu ima i jedan izvor vode); – (138) K Madonna di Leporine, S Zečevo, P Gospa od Leporine, HI Gospa od Zečeva, JI Zečevo
45. Mîšnjak (nà Mišnjaku); – (139) K Eil. Mišiak, S O. Mišjak, P Otočić Mišjak, HI Mišjak, Mišnjak, JI Mišjak
46. Mâlā vráta
47. Vráta (prolaz između Paga i obale)
48. Vȅlikā Rȁsovača
49. Mâlā Rȁsovača
50. Kùknica (draga uz kuk, punticu)

2. LJUBAČKO OBALNO PODRUČJE

U Ljupču su mi ispitanici bili 1. Dûševič Šíme od 59 god. i 2. Làz(a)nja Mîro od 44 godine.

41. Vȑškā pûnta
42. Prûtnō (1), Prûtnā (2)
43. Zêčevo
45. Mîš(i)jak (Bîja san na Mîš[i]jaku)
51. Gavrànjača
52. Dùnbokā drȁga
53. Mílićkā (drȁga)
54. Golùbînka (tamo ima jedna vrûlja)
55. Vȅl(i)kā gréda
56. Mâlā gréda (Spòmenik na Mâlōj grédi)
57. Jasènōvka
58. Vozàr(i)ca (Tu se prevoze Poljičani, šverceri)
59. Klàč(i)na (klak)
60. Dinàr(i)ca
61. Ûskā kôsa
62. Jâmine (na Jâminan)
63. Nînskā drȁga (ù Dragi)
64. Rîčina (na Rîčini)
65. Kùkînca (1)
66. Fùrnāža (peku se janjci o blagdanu sveca, čija je crkvica u blizini)
67. Mlîn(i)ca (nekada bila mlinica na potočiću, koji teče samo kad su kiše)

68. Crvenī brîg (g. bríga)
69. Vrìjājce (vrîlo)
70. Bàdānj
71. Mâlā mòstina
72. Pùntīlj (na Puntílju)
73. Mòstina (teče voda, pa je kao most)
74. Pȍ dōnjīn livadan
75. Krasèl(i)ca (vrîlo)
76. Pòdbrig (1), Pòdbrīg (2)
77. Ljúbač (u Ljúpču; Ljùpčani, Ljubčánac g. Ljupčánca, Ljùbāljka, g. pl. Ljùbaljākā, ljubàčkī, ljùbāljkin)
78. Pòtok (na Pòtoku)
79. Bäred(i)ne (na Bared[i]nan; mjesto, gdje se izvadi loza, creta; ledina)
80. Prìvala (1), Prôvala (jàruga)
81. Pûnta Bàr(u)š(i)novac
82. Mälē Brûne (1), Mâlē brîne (2)
83. Trapòla (?)
84. Drägа
85. Vēlikē brîne (brîna = ono, što se strmo spušta)
86. Lúka (u Lúki)
87. Vrtòlom (vratolom, strmo), Ljùbljana = stari grad na Vrtòlomu, kota 95; – (135) K Sp. Ljubina, S Rt Ljubljana, HI Ljubljana, JI Ljubljana,
88. Drāš(i)ca (vrēlo)
89. Vēl(i)kī smŕdēč (u Vēl(i)kȍn smrdéču)
90. Mâlī smŕdēč
91. Bráči (u Bráčin)
92. Plèm(i)či (čitavo dno uvale); – (134) K B. Artina, S Zal. Plemići, P Draga Artina, HI Plemići, JI Plemići
93. Rič(i)na (voda)
94. Vēlikī škôlj (na Vēlikȍn škólju)
95. Mälī škôlj (1) Mâlī škôlj (2)
96. Škòljīč (na Školjíču)
97. Ŕtina

3. RAŽANAČKO-RTINSKO OBALNO PODRUČJE

U Ražancu su mi ispitanici bili 1. Kôžul Níko (ù Kōžula) od 46 godina i 2. Kováčevič Gŕgo od 64 god.

97. Ŕtina (čitav poluotok i selo na njemu)
98. Fòrt(i)ca
99. Miòčiča múlo
100. Pèkasi (múlo, po prezimenu)
101. Kòrūna

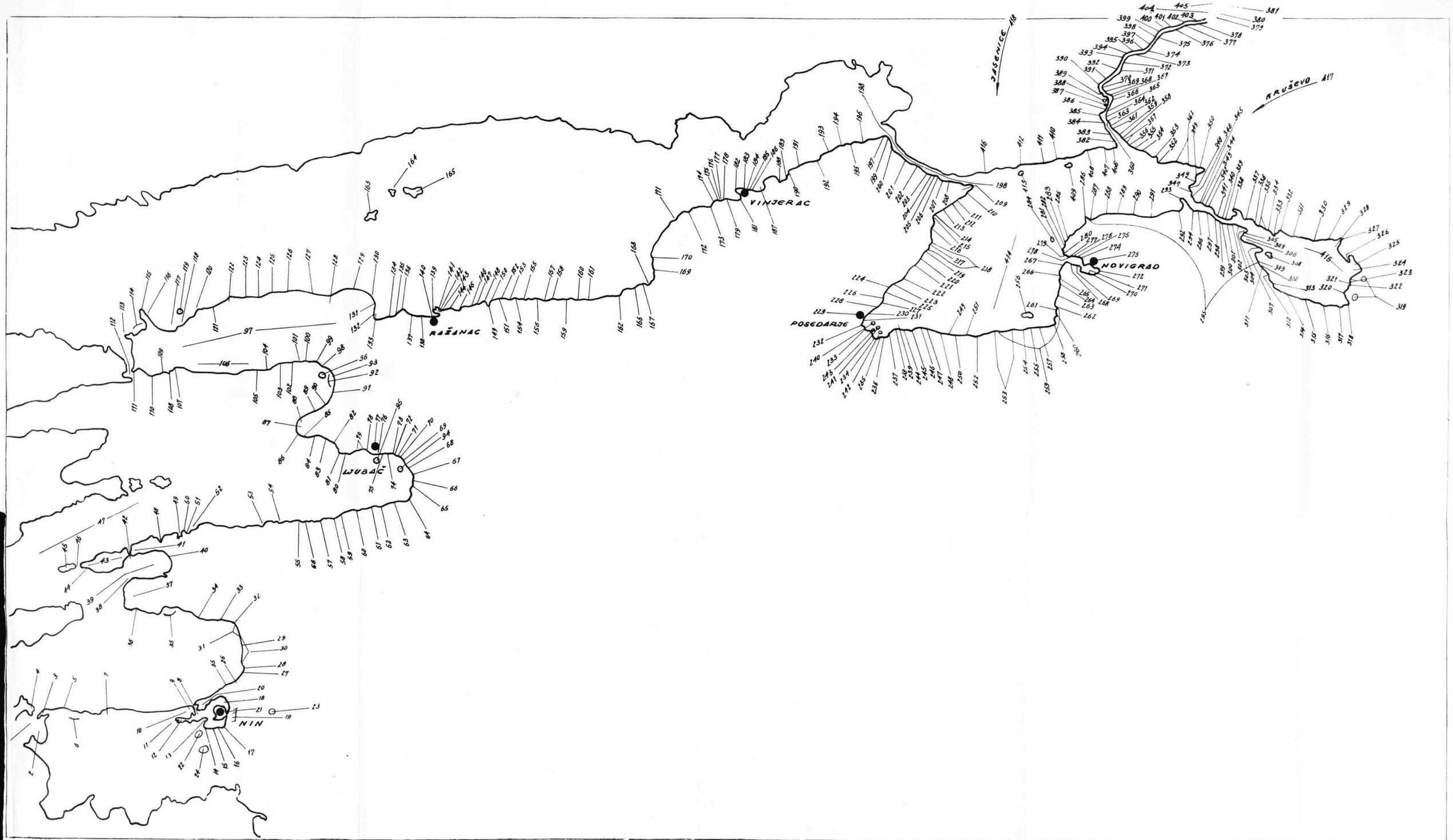
JASENICE
KRUŠEVO
VINJERAC
RAŽANAC
NOVIGRAD
POSEDARJE
LJUBAČ
NIN

102. Stášiča múlo
103. Vrànkoviča múlo
104. Bénića múlo
105. Mîlet(i)ća múlo
106. Krâj pȍlja (1), Ù krāj pȍlja (2)
107. Àneli
108. Karàula
109. Mèdviđa
110. Barkàrīž (kod Barkaríža)
111. Làntērna; – (130) K Sp. Ljubina, Rt Ljubač, HI Oštrljak, JI Oštrljak
112. Ždrílo
113. Mâli Čòvčijak ili Mâlā nòž(i)ca; – (129) K Sp Tanka nožica, S Rt Tanka nožica, HI Tanka nožica, Mala nožica, JI Tanka nožica
114. Ïzmeđu nòžicā
115. (Vêlikī) Čòvčijak; – (128) K Sp. Debela nožica, S Rt Debela nožica, HI Debela nožica, Velika nožica, Čovčijak, JI Debela nožica
116. Zídak (kod Zítka)
117. Bòčetnica (bok); – (127) K B. Bočetnica, S Zal. Bočetnica, P. Draga Bočetnica, HI Bočetnica, JI Bočetnica
118. Bunàrić
119. Škòljić Bòčetnicē (Bīja san na Školjíću Bòčetnicē; – (126) K Klp. Orlić, S Orlić, P Grebeni Orlić, HI Orlić, JI Orlić
120. Krävar(i)ca
121. Srdàruša
122. Crnī bunári (u Crnīn bunárin; zasječeno poput grede, pa naliči na bunare)
123. Vûč(i)jā drāga
124. Dèb(e)lō brdo
125. Tórki (u Tórkin)
126. Plèće od Dragùn(i)cē
127. Dragùn(i)ca
128. Dòčke (dočeka se riba; tu se bacaju mine)
129. Bàkrāč, g. Bakráča (izvor vode)
130. Vř pûntē
131. Prìdrtō (na Prìdrtōn; prideralo je more)
132. Žûkvice
133. Pûnta
134. Kònjulova kûć(i)ca (rtić i na njemu zīdn[i]ca)
135. Stàz(i)ca
136. Gàjetov(i)ca (1), Gàljetov(i)ca (2)
137. Rúžin pȍrat
138. Slânā ili Ćurlìmuša
139. Pùnt(i)ca
140. Ràž(a)nac (Ražànčanin i Ražančánac, Ràžānka ili Ràžānkinja, ràžanačkī
140.[a] Písak (u samom selu)

140.[b] Pòd školōn (u samom selu)
140.[c] Vrŭlja (u samom selu, zapadno)
140.[d] Pòrtič (kolona u moru u samom selu)
140.[e] Pjéžavac (odmah uz selo na zapad. Nađu se jéži)
140.[f] Čŕnō môre (dno je pokrito travom; odmah uz selo)
141. Vlâški krâj (odmah uz selo, istočno)
142. Vòrtič(i)na (fortica u ruševinama u Vlaškom kraju)
143. Gnjîlovača ili Drägа
144. Pùval(i)šte
145. Smòljan(i)ca
146. Mâlā Vòluj(i)ca
147. Vêl(i)kā Vòluj(i)ca
148. Pûnta Vánčov(i)cē zàpanjā (1), P. Vánjočov(i)cē z. (2)
149. Vánčov(i)ca (=Ivančovica) (1), Vánjočov(i)ca (2)
150. Jûžnjā pûnta Vánčov(i)cē (1), J. p. Vánjočov(i)cē (2)
151. Bikàr(i)ja
152. Pûnta od Bikàr(i)jē
153. Dvòjgrl(i)ce (dvije kamenice s vođom)
154. Bár(i)na glàvi(i)ca
155. Làdrovac (izvor; tu su ladri imali vode pa su varili)
156. Gavràn(i)či (u Gavràn[i]čin)
157. Vrìšt(i)ke (bilje, grmlje)
158. Ràdenov(i)ca
159. Bánov pŏrat
160. Čèlīnka
161. Péralo (pere se roba)
162. Jàbučar(i)ca Vêl(i)kā
163. Zàpanjī škôlj
164. Škôljič (na Školjíću)
165. Ìstočnjī škôlj

4. VINJERAĆKO OBALNO PODRUČJE

U Vinjercu su mi bili ispitanici 1. Knéževič Kŭzma od 60 godina i 2. Žúnič Mârijo od 22 godine.

166. Ìkin–plät, g. Ìkin–pläta
167. Mâlā Jàbučar(i)ca
168. Bòkulja (žálo); – (123) K B. Bokulja, S Zal. Bokulja, P Draga Bokulja, HI Bokulja, JI Bokulja.
169. Crvenā pèčina
170. Cîlj g. Cílja
171. Pamètnā drägа; – (122) S Pometna draga, HI Pometna draga, JI Pometena draga
173. Ćóš(i)ća drägа; – (119) S Čorića draga, HI Čorića dražica, JI Ćorića dražica
174. Dèbelā pûnta

175. Pèkoča drȁga; – (118) S Pekotina draga, HI Pekotina dražica, JI Pekotina dražica
176. Kàntrīda
177. Pròcip (u Pròcipu)
178. Tȁnkā pûnta (1), Tànkā p. (2) ili Pèkoča p.
179. Bočánjak, g. Bočánjka
180. Pȍd mōre
181. Drȁga
182. Pùnt(i)ca
183. Vinjerac
184. Tȕranj (Bȉja san nà Tūrnju; toranj za obranu, ostao od Turaka)
185. Šíšin pȍrat
186. Píštac
187. Tȑnov(i)ca
188. Pȑvā
189. Drȕgā
190. Trȅčā
drȁga; – (117) S Tri drage, HI Tri drage, JI Tri drage
191. Rakijàš(i)ca
192. Čètvrtā drȁga
193. Kùsača
194. Sênjskī pȍrat
195. Poljíca
196. Gaunàr(i)ca
197. Pȑvī kȕk Ždríla
198. Ždrílo; – (100) K Kanal Fiumera picc., S Ždrilo, P Kanal Maslenica, HI Ždrilo, Novsko Ždrilo, JI Novsko Ždrilo.

5. POSEDARAČKO OBALNO PODRUČJE

U Posedarju mi je ispitanik bio Bodùlić Jóso od 68 godina.

197. Pȑvī kȕk Ždríla
198. Ždrílo
199. Obaljèn(i)ca
200. Vrànj(i)la
201. Ćátnice (u Ćátnican)
202. Pȍrat od bȕrē (ili òd burē)
203. Šmrȉkova brȉna (brȉna=brdska kosina)
204. Pískova brȉna
205. Kȕk Ivàndiča
206. Lopéži (lupeži)
207. Prìz(i)ďa, Bôk od Prìz(i)dē
208. Mâlā Màslen(i)ca
209. Vȅl(i)kā Màslen(i)ca; – (115) K Sp. Zdriac, P Rt Ždriac, HI Donja Maslenica, Donji brac, JI Ždrijac, Donja Maslinica

210. Plàtič (na Plàt[i]ću; tu je tunjára, a plàtič je ustvari mjesto, gdje se izvlači mreža)
211. Prìz(i)da
212. Sinóvčić – tùnjār(i)ca ili Sinóvčića tùnjār(i)ca
213. Klànčova tùnjār(i)ca
214. Ivàndića stân
215. Svȑdlac, g. Svȑdlaca (bura jako puše, »svȑdlī«)
216. Gùvnina ili Gúvnina
217. Sèljānskā drȁga
218. Mȋk(i)na pûnta (istočnjā i zàpanjā)
219. Bóliča stȁn
220. Plȋtkā pûnta.
221. Bȁba Bóliča (kamen u uvalici)
222. Nòva tùnjār(i)ca
223. Stârā tùnjār(i)ca
224. Cȑkvena (puntica)
225. Bȋlī brȋg
226. Bóliča smȍkve
227. Pûnta
228. Drȁče (Pò đračan)
229. Pòsedārje (Posedárac, Pòsedārka, pòseđaračkī)
230. Pùnt(i)ca
231. Jòsipov kòlac
232. Lòkvine
233. Brìstići
234. Gâz, g. Gáza (Ȕ Gāz se slȋvâ Bàšćica)
235. Čùl(i)novi brísti
236. Žàbakrek
237. Màrtinov kȕk
240. Škôlj (vȅl[i]kī)
241. Škôlj mâlī
242. Svêti Dûv (Kod Svêtōg Dȕva)
243. Zúrkov škòljīč
244. Vodènā drȁga ili Škríle
245. Cȑnjkova drȁž(i)ca
246. Mâlē škríle
247. Dèbelā pûnta
250. Karàula

6. NOVIGRADSKO OBALNO PODRUČJE

a) Opće napomene

U Novigradsko obalno područje valja u širem smislu uvrstiti svu preostalu morsku obalu, uključivši čak i donji tok rijeke Zrmanje. Pa i dio obale do Posedarja, dakle i zapadnije od stvarne međe novigradskih

i posedarskih posjeda, Novigrađanima je vrlo dobro poznat, mjestimično bolje nego i samim Posedarcima. Na tom sam području čuo od Novigrađana nekoliko naziva predjela, koje nisam zabilježio u Posedarju (Runjavica, Ljeljana stina, Gospića križ, Babulja). Što se pak tiče priobalnog područja mjesta Pridrage, Karinskog mora, priobalnog područja mjesta Kruševa i donjeg toka rijeke Zrmanje, pa i jeseničkog priobalnog područja (ako se ovamo uvrsti i podvelebitski dio Novigradskog mora), sve to bolje poznaju Novigrađani nego stanovnici spomenutih mjesta. Pridražani, Karinjani, Kruševljani i Jeseničani imaju nazive tek za po nekoliko najvažnijih obalnih točaka, jer, iako su njihova mjesta nedaleko od mora, oni nisu toliko upućeni na more kao Novigrađani. Novigrad je tipično ribarsko mjesto, a novigradsko ribolovno područje obuhvaća čitavo Novigradsko i Karinsko more i donji tok rijeke Zrmanje. Zbog toga Novigrađani dobro poznaju svaku obalnu točku na tom području i za svaku imaju poseban naziv. Zato sam se za čitavo to područje poslužio ispitanicima iz Novigrada, i to prema ovom rasporedu. Za uže područje Novigrada, u koje s jedne strane ulaze predjeli od posedarske međe, a s druge strane predjeli do ulaza u Karinsko more, zatim za priobalno područje mjesta Kruševa ispitanici su mi bili 1. Päštrović Ivân od 60 god. i 2. Blåškovič Vîcko od 55 godina. Za predjele u Tisnacu (ulaz u Karinsko more) i u Karinskom moru ispitanici su mi bili 1. Sinovčîć Ivân od 84 god. i 2. Baždarîć Ivë od 77 g. Za donji tok rijeke Zrmanje (koliko pripada novigradskom ribolovnom području) i jeseničko priobalno područje ispitanici su mi bili Jërko Oštrîć od 46 god. i Buterîn Šíme od 41 god.

Svu sam prikupljenu novigradsku obalnu toponomastiku naknadno snimio na magnetofonsku vrpcu. Kao objekt snimanja poslužio mi je Šime Buterin.

Gdje postoje stvarne razlike između snimljenih i zabilježenih podataka i između podataka pojedinih ispitanika, tamo sam posebno istakao, od koga je koji podatak.

Valja nešto reći i o akcenatsko–kvantitativnom bilježenju novigradske obalne toponomastike i priopćenih opisa. Već se na prvi pogled zapaža, da je u strukturi novigradskog govora drukčija akcentuacija nego u ijednom drugom mjesnom govoru na tom području. Temeljni je govor u svim spomenutim mjestima štokavski s novoštokavskom akcentuacijom, dok su ostaci starije, čakavske akcentuacije tek izuzetak. Radi se obično samo o sporadičkom čuvanju dugosilaznog akcenta u sredini riječi i neprenošenju (i neskakanju) akcenta na proklitike. (ispor. na pr. u Ninu: rîč po rîč pored rîč pŏ rič, u grâd pored ŭ grād, u glâvu pored ŭ glāvu; zatim lokârda pored lòkārda, sanadîža pored sanàdiža i sl.).

U osnovi je novigradskoga govora starija akcentuacija, koja se ogleda u čuvanju starijeg mjesta akcenta i tako zvanog čakavskog akuta (~). On se uglavnom nalazi na svim starim mjestima, a osim toga stvaraju se i nove mogućnosti za njegovu realizaciju. U novigradskom se

govoru dobro čuvaju i prednaglasne i postnaglasne dužine. No u novigradskom govoru susrećemo i novoštokavske uzlazne akcente (` i ´). Oni se svugdje javljaju paralelno uz starije, neprenesene akcente tako da se od istog lica može uzastopce čuti i selȍ i sèlo i vodẽ i vòdē (g. sg.). Da bi se to razumjelo, treba imati pred očima neke okolnosti. Novigradski je govor sa svih strana okružen novoštokavskim govorima (bunjevačkim ikavskim i bukovičkim ijekavskim), koji na nj stalno djeluju u pravcu asimilacije. Kao što je poznato, u biti je novoštokavskih ulaznih akcenata, da se protežu na dva sloga, pri čemu se i na drugom slogu očuva visina naglaska, i tako osigura izražajna vokalna artikulacija. Prema tome za prijelaz selȍ u sèlo i obrnuto regulator je samo silina, kojom se izgovori jedan ili drugi glas (e ili o). To još više dolazi do izražaja u primjerima s dužinom, u čemu se novigradski i štokavski potpuno slažu. Stvar je samo podjele siline, da li će na pr. biti školjīčī ili školjíći (N. pl. prema školjīć). Ima i nekih drugih variranja u akcentuaciji, koja uglavnom zavise od rečenične intonacije, govornog subjekta, položaja u govornoj jedinici i stvarnog konteksta (na pr. õnda i ônda, mī i mî), a zapaža se i variranje između ˝, ″ (mjesto `) i ˜: (g. sg.) bȍka/bȍka/bõka, svètī/svẽtī i sl. Ja sam bilježio onako, kako sam u pojedinom slučaju čuo. Ovdje se nije moguće opširnije upuštati u raspravljanje o novigraskoj akcentuaciji (Više o novigradskoj akcentuaciji ispor. u mojoj radnji: Novigradska madrikula skule blažene divice Marije od sv. Luzarja iz 17. stoljeća. Starine JAZU, 48, 1958.), ali je bilo potrebno reći nekoliko riječi zbog orijentacije.

Novigradski, dakle, govor poznaje sistem od pet akcenata, po čemu se izjednačuje s govorom u Slavoniji, kako ga je opisao prof. Ivšić (Ispor. S. Ivšić, Današnji posavski govor, Rad JA 196 i 197). Jedan mi je Novigrađanin i sam rekao (bez moje usporedbe): Mī govȍrīmo kȁ Slavõnci.«

b) Toponomastika

238. Bȕdin. Bȉja san na Bȕdinu (Historijski turski grad, nazvan po Buďimu u Madžarskoj)

239. Rȕnjāvica (položaj u moru). Vȅlikā trāvȁ izrástē (izrāstê[2]) u vodȉ, ȉ ne mȍžē vȉše pútī brôd próći. Onȍ zovēmȍ, dȁ je rȕnjāvo, da je rȕnjāvica

240. Škõlj. Na Školjȕ san bȉja. Vozȉja san se kraj Škòlja; – (114) K Klp. Veliki školj, S Škulj, P Veliki školj. HI Veliki školj, JI Veli školj

241. Kȁmnik. U môru je kȁmen jedãn, nije za čovȉka dubinȁ. Ȉđē se dȍsta od krȁja

242. Svȅtī Dȕh. Tû je crkvȉca, pȁ ga zovũ Svȅtī Dȕh. Bȉja san na Svȅtōn Dȕhu; – (112) K S. Spirito, S Sv. Duh, P Sv. Spiridon, HI Sv. Duh, JI Sv. Duh

244. Škrîlā. Tô je ovāj krāj zàpadnjī. Tâmo su kamênja. Bîja san na Škrîlî

247. Debêlā pûnta. Tû se lovî, na Debêlōj pûnti. Vrâćān se sa Debêlē pûntē

248. Ljêljanā stînā. Tô je jedān vêlikī kâmen

249. Gōspîća krîž. Tâmo se potîžū srdêle i škûmbri. Bîja san na Gōspîća krîžû

250. Babûlja. Vêlikā kamênja na krāju ûz mōre

251. Tarsîna. Bîja san na Tarsîni

252. Pardêkalica. Tâmo prdī bûra

253. Mokrā (1), Mòkrā. Zàpadnjā Mòkrā, Îstočnjā Mòkrā. Vêlikā pûnta tu dōđē, a onô je drûgo sâmo pēsāk (1). Bîja san na Mòkrōj i mînu bācîja (2)

254. Crnô vrîlo (Voda je crna od trave i grota). Tâmo vrîlo vrijē. Vozîja san se kraj Crnôg vrîla

255. Rúda. Tû je jedān plitāc i saulār. Îza Rúdē dōđē Crnô vrîlo

256. Školjîć (1), Školjîći (magnetof. snimka). Bîja san na Školjîću (1). Îmā vîše školjîćā (magnetof. snimka).

257. Bûnje (Bunje su rupičaste pećine). Bûnje su van u môru. Tûčē onāj vrâg (valovi) bâš u bûnje, nûtra. Tô su rûpe. Bîja san nà Bunjan (2). Vâdija san dâgnje kòd Bûnjā (2), kod Bûnjā (1)

258. Vodā (1), Vòda (2). Vîš' Vodē dōđū Bûnje. Bîja san na Vodî u Nazrêtu (1), u Nāzrêtu (magnetof. snimka)

259. Nazrêt (1, 2), Nāzrêt (magnetof. snimka) (od 253 do 262 sve je Nazret). Tô je kunfîn novskī. Vînogradi su u Nāzrêtu (magnetof. snimka). Zātô su i prôzvāli, da je Nāzrêt (ibid.). I vodā tâmo vrijē (1). Tô su stāri prôzvāli Nazrêt (2). Okād jā znân, tô zovû Nāzrêt (magnetof. snimka); – (111) KB. Ladina, S Vlaško more, P Draga Ladina, HI Nazret, JI Ladina

260. Leprîna. Îza Leprînē dōđē Vodā. Tû je bîla jednā tunjêra čêkalica

261. Pod Gājînīn. Potîzā san bragânju Pod Gājînīn

262. Sîtā. Bîja san na Sîtōj, kod Sîtē. Tô je jenā pûnta, kojā se zovē Sîtā (1)

263. Mālā Lâdina
264. (Vêlikā) Lâdina

Zválo se svē skûpa Lâdinōn. (Prema M. L. i V. L. u moru se nalaze položaji: Saulārāc i Saulār. Tô je plitāc. Dâgnje se kotû.

265. Barabîća starinā. Tóte îđū prāti bîljcē i kuvêrte. (Tu je izvor)

266. Frûšta. (To je pećina, kamen u moru.)

267. Plât. U Plátu (1). Bîja san kòd Plāta (2)

268. Bānj. Tô su bîli bânji. Mâlo k ìstoku je Grûbîn jāzāc, u Grûbînu jāšcu

269. Pēsāk. Na Pésku se mrîže sûšū od starinē

270. Kämarēž (1), Kämarež (2) (po stabljikama, koje tu rastu, a zovu se kamarež)

271. Vrûlja. Tû teče vodä

272. Fôša (jarak: malo podalje sa strane je Pečîna, gdje izvire voda)

273. Nôvī ili Nôvigrād. Vräčān se iz Nôvōg, iz Nôvigrāda; Nôvigrađanin i Novljänin, Nôvigrađänka i Novljänka, Novljäni (1), Nôvljani (2), novskô víno. Îmā pûno Novljänkā (magnetof. snimka); – (110) K Hafen von Novegradi. P Luka Novigrad, HI Luka Novigrad, JI Novigrad

274. Zägrād. Tô van dõdē od blagājnē; dī je tvórnica, onô je Zägrād. Tvórnica je nä Zagrād. Îšō san ù Zagrād

275. Pôškrõk. Vrātīja san se iz Pôškrõka. Tû je vrûlja.

276. Škrînjice. Tû su se prīja kūpäli (magnetof. snimka)

277. Škēgrīni, Škēgrīna kûča (magnetof. snimka)

278. Vêlikā stînä (1) Vêlikā stína (2). Îđēn na Vêlikū stînu, kūpät(i) se. Kod Vêlikē stînē

279. Kod Baždarīća küčē (magnetof. snimka)

280. Svētī Nikôla (Tu je crkvica sv. Nikole), Pûnta svētōg Nikôlē (magnetof. snimka). Tämo je letērna, da vîdī, kad îdē brôd unūtra.

281. Mulîč. Ôkolo dõdē Mulîč. Přvī (= najprije) Mulîč dõdē. Na Mulîču su se prīja kūpäli. Tô je pūntica.

282. Kõšćînica. Tämo su van îsto grôte

283. Lumbārda. Lumbārda zovû stāri (< stāri). Bācīja san mrîže na Lumbārdu

284. Škõlj. Škõlj van je dùg jednû stô pedesēt mētārā. Bīja san bäš na njemû, väljada jedān pūt. Bīja san na Škòlju (2), na Školjû (1). (Jeste li bili kod Školja?) Jesān, kod Školjä (1). Škõlj u Gajîni. Morā je bîti jedān pūt gāj, pä su posîkli

285. Škêra. Ù Škēri san potîzā bragänju

286. Štambäč (1), Stambäč (magnetof. snimka). Dēsē mētārā òd kraja, i nī (1). Käd je näš jedān stāri, jā se sîćān njëga dobrô, štô san bīja, múlac, mògu kāzäti, hlāpāc, à on bīja šēpav, i ônda sa onîn kajîčen zajäšija, a ôn, käď je zajäšija, kāžē: Stän Bâčo! Î od ônda se prõzvā Stàmbač, Stambäč (magnetof. snimka)

287. Medvîdāk. Lovîja san pîrge na Medvîdāku (1), pīrge (2), Zovē se ùvala jednä Medvîdāk (magnetof. snimka). Tämo se lovû pīrge (ibid.)

288. Lílo (2), Līlô (1). Bīja san na Lílu. Dobrô se brancîn uvätī

289. Prljèvica. Dõćemo mī do njē. Prljèvica, što vī kāžēte (Prelijeva se more)

290. Bilíšinā. Potîzā san bragänju na Bilíšinōj (bijelo žalo)

291. Škríla (2), Škríle (1). Škrîlē se zovû. Na Škrílan san lovîja. Mõžēte vī mētnuti Škríle (magnetof. snimka)

292. Sõline. Îđēmo zakalät u Sõlinan. Vräčān se iz Sõlīnā. Pûno solī bûra (1)

293. Ljubovȉć (1), (2), Pūnta Ljubovȉća (magnetof. snimka). Znūtar pūntē je tunjâra

294. Gumānci (pašnjak). U Gumāncin su mrȉže nāši sūšīli. Vrȁćān se iz Gumānācā

295. Telȉca (Tako se zove sve od 297 do 309)

296. Ôštrā (1) i (magnetof. snimka), Ôštrā (2). Bȉja san na Ôštrōj (sc. pūnti)

297. Rȉbārskā plȍča. Tô je kod nās Rȉbārskā plȍča

298. Téčina (1) i (2), Tȅčine. Lovȉja san dägnje u Tȅčinan. Tämo kad kȉša pädā, po zīdū ostänē, ostänū onē šträke. Īmā tämo i vȍda jednä

299. Dônja vozarȉca. Tô je, dī vozári privážajū. Īza Dônjē vozarȉcē dȍdē van Popȏv bȏk

300. Kvatrȉda. Īza Ôštrē je Kvatrȉda (puntica)

301. Popȏv bȏk (magnetof. snimka). Popȏv bȏk (1) i (2). Potȉzā san bragänju na Popövu bokū. Bȉja san u Popövu bȍku (2). Vrȁćān se iz Popöva bȍka

302. Sedlȏ. Plītko, pä vapōr uzjāši kī na sedlȏ (1). Sèdlo, to van je u môru jedān kämen. Vrȁćān se od Seďlä (magnetof. snimka).

303. Škār. Vädija san dägnje na Škáru. Vrȁćān se iz Škára. Škári jesū na njemū, bäš dī se vädū dägnje (magnetof. snimka). Vrȁćān se iz Škára (2) (škār = grote).

304. Dêdovica (1) i (2), Pūnta Dêdovicē (magnetof. snimka).

305. Bȏk od Dêdovicē (magnetof. snimka).

306. Dumbȏkō. Na Dumbȏkōn se lovū (lòvū) mänule. Vrȁćān se iz Dumbȏkōg.

307. Barbakân (Tû je bȉja mänastīr). Unūtra se zovē bȏk Barbakân. Pūnta od Barbakâna. Bȉja san na Barbakân (na Barbakânu).

308. Škōlj u Kȁrinu. Tämo īsto īmā škōlj. Bȉja san u Kȁrīnskōj (sc. pučini) kod Škòlja. Iza Školjä dōdū Vrūlje; – (109) Ī Klp., HI Karinski školj, JI Karinski školj.

309. Vrūlje. Bȉja san na Vrūljan. Tämo vȍdu pijēmō, uzīmāmo vȍdu.

310. Školjȉć na Vrūljan. Bȉja san na Školjȉću.

311. Ćuskijäš (ćuskīja) (mganetof. snimka). Ćuskijäš zovēmō tämo, iza Školjȉćä. Vrȁćān se iz Ćuskijáša. Lovȉja san na Ćuskijášu.

312. Debȅlā pūnta.

313. Nikolaćūša.

314. Škrīlä (magnetof. snimka). U Kȁrīnskōj Škrīlä īsto īmā. Bȉja san na Škríli, ne u Škríli, nēg na Škríli.

315. Platȉć. Pūntica na Ljupčȉća drägi.

316. Bûs (magnetof. snimka). Bȉja san na Búsu. Vrȁćān se īz Büsa.

317. Ljupčȉća drȁga (1) i (2), Ljübića drȁga (magnetof. snimka).

318. Gâz. Tô je plitäc. Bȉja san na Gázu. Īdēmo potēgnūti nä Gāz. Karīšnica se slīvā. Tu je nämastīr.

319. Kȁrin. Karinjánac, Kȁrīnka, Kȁrīnskō blȁto.

320. Tûf (magnetof. snimka). Tûfina (1) i (2). Zgôrnjē stránē van dõdē Tûf. Tãmo je jednã pećina nũtra.

321. Potõk. Tũda vrijẽ potõk. Zovu ga Bīlā. Bija san na Bilõj. Idẽn iz Pòtoka. (Potõk se zovẽ Bīlā (sc. rika), jer donosi sa sobom mnogo ilovače, koja mu daje bjelanastu boju).

322. Bīlā, vidi 321 (Potõk).

323. Pũnta od bunarīča (1) i (2), Pũnta bunarīča (magnetof. snimka). Túte je jeđãn bunār. Vrãčãn se sa Pũntē bunarīča.

324. Dõnjī bôk (1) i (2), Dónjī bõk (magnetof. snimka). Īza Dõnjēga bõka je Pòdrāst.

325. Pòdrāst (magnetof. snimka), Pòdrāston (1) i (2). Bīja je tû jedãn vẽlikī râst, vẽlikō rastòvo dřvo. Àjmo zakalãt Pòd rāston. Põpeja se je na râst. Na rástu je. Slâzī s râsta.

326. Plītkā pũnta. Tô je plitãc. Morâš zavīti pũno, dã se ne nasũčēš.

327. Saulári (magnetof. snimka), Saulári (1) i (2). Tû su saũrne. Īmāš šêst saũrnā. Tô van je jednã namẽtina, plitára. Na saũrnan san potīzā bragãnju. Vozīja san se na Saulárin. Vrãčãn se iz Saulárā.

328. Gõrnjī bôk. Prīja Gõrnjēga bõka.

329. Župãnova njīva. Tô da je bílo nẽkōga župãna.

330. Zelenīkova pũnta. Bīja san na Zelenīkovõj pũnti. Tãmo je dřvo zelenīka, šũmasto je, a nīje vẽliko.

331. Joškãnova njīvica (magnetof. snimka), Pod Joškãnovõn njīvicõn (1) i (2).

332. Bôk od Crnôga.

333. Crnô, Pũnta Crnôga (magnetof. snimka), Pũnta od Crnôga (1) i (2). Crnô se zovẽ.

334. Japãnac (magnetof. snimka), Japānàc (1), Japánac (2). Bīja san na Japãncu (magnetof. snimka).

335. Cílji. Bīja san na Cíljin. Tô se zovũ Cīljī. (kamenje kao znakovi, »cilji«).

336. Tānkã pũnta (od tisnacã Kanālā). Bīja san na Tānkôj pũnti, iz Tānkẽ pũntē.

337. Ćórič, kod Ćórića.

338. Jazīna. Jazīna u Tisnacũ. Tû su vrũlje. Pod Jazīnōn.

339. Vozarīca. Õtlēn privážajũ. Tû je kũća od vozára iz Krũševa.

340. Kvatrīda od Kārīnskōga tīsnōga.

341. Batẽla. Pũnta od Batẽlē (2). Īmā jedãn kãmen kî batẽla.

342. Bôk svẽtōga Kũzmana.

343. Pũnta svẽtōga Kũzmana.

344. Pod Sākīčõn kũčõn (magnetof. snimka). Vrãčãn se od Sākīča kũčẽ.

345. Tījā (1), Tījā. Tû je tîjo, ne pũšẽ. Ne pũšẽ nīšta bũra.

346. Pũnta Lozẽ (magnet. snimka), Pũnta od lozẽ (1), Lozã (2). Tû je bíla lozã. Bīja san na Lozī.

347. Blâzno. Tãmo je kãmen jedãn. Bīja san na Blâznu, vãdija dãgnje. Vrãčãn se iz Blâzna. Īzmeđu Blâzna i Kõzjāka.

349. Fratarskâ pûnta (magnetof. snimka), Fratarskâ pûnta (1). Na Fratarskôj pûnti.

350. Pòmišalj. Tô je ûvala unûtra. Tàmo je tunjarîca jednà; – (106) K B. Dumičina, S Dumičina, P Draga Dumičina, HI Dumičina, JI Dumičina.

351. Dumčîna. Bîja san na Dumčîni. Tàmo je tunjarîca îsto. (Bit će, da su tu jeli smokve nadumke). Nàjea san se dûmčînā.

352. Krmčîć. Lovîja san u Krmčîću. Tô je pûntîca.

353. Prdêlj. Bîja san na Prdeljû, u Prdèlju (2). Tô je bočîć. Tû bûra prdî. Štò prdîš?

354. Gûndîna ògrada (magnetof. snimka). Pod Gûndînōn ògradōn.

355. Môst. Tàmo je bîja môst. Na mostû su bîle dàgnje. Kràj Mosta.

356. Gròb (magnetof. snimka). Na gròbu (1), Kod gròba (2).

357. Strûga. Îđēmo zakalât na Strûgu, uvàtit crnjākà, crmkà onōga, cîpla.

358. Pûnta ríkē (magnetof. snimka). Pûnta Rîkē (1). Tô je na krûševačkōj stráni. Bîja san kod ûšća Zrmànjē.

359. Pečîna.

360. Zrmànja. Îđēmo uz Ríku.

361. Uskô. Bîja san na Uskômu, pòkraj Uskôga. (Ûskō).

362. Sênjanin. Na Sênjaninu. (Spilja, o kojoj pričaju, da je u njoj boravio Senjanin Ivo).

363. Knê(ž)stō. Bîja san na Knê(ž)stòlu. Vrâćān se sa Knê(ž)stolà.

364. Škār. Îmā škárī u Ríki.

365. Švrâćine. Tàmo je unûtra jednà ûvala, tàmo vodà vrîjê iznûtra. Tû je prîja bîja nêki môst.

366. Pržûnāc. Îmāte gōri pržûn na Pržûncû, dà, na Pržúncu.

367. Baždarîća rûpa. Príčajū, dà je Baždarîć probîja za šnjîn.

368. Frâtri. Lovîja san nà Frātrin. Vrâćān se sa Fratárā ili od Fratárā.

369. Rāknā. Bîja san na Rāknōj. Tàmo je jednà pečîna, pà izglêdā ko rāk. Vrātîja san se sa Rāknē

370. Karlûša ili Kārlovića strûga. Tû su nêki Kārloviči bíli prîja. Strûga je dî tráva rástē (rāstē). Vâdija san đàgnje na Karlûši.

371. Mātînja (magnetof. snimka), Mátinja (1). Pûnta Mātînja ili Pûnta Mātînje. Na Pûnti Mātînjōj.

372. Brodîna. Izglêdā onāj jedān kàmen kî brôd, znáte. Po tòmu su pròzvāli, dà je Brodîna. Bîja san na Brođîni.

373. Bočîći. Kakô ste napîsàli vî? Bîja san u Bočîćin.

374. Jêzēro i Pûnta Jêzēra (dublje je za 10 m nego drugdje).

375. Ljupčîca dōnjā.

376. Ljupčîca gōrnjā.

377. Svêtī Nikôla (magnetof. snimka), Pûnta svêtōg Nikôlē (1). (Tu je križ i kapelica kao zavjetna uspomena).

378. Gāj svêtōga Josîpa (magnetof. snimka), Svêtōg Josîpa Gāj (1). Bîja san na Gáju svêtōg Josîpa.

379. Párič. Ȁjmo zakalȁt na Pārȉču.
380. Damnjȁnov kȕk (ȉspod Obrōvcȁ).
381. Obrovȁc. U Obrōvcȕ san bȉja. Vrātȉja san se iz Obrōvcȁ.
382. Divõjka
383. Bìstrac (magnetof. snimka), Bistrȁc (1).
384. Bočȉći (vidi br. 373).
385. Ivčić i Ȉvčić
386. Borȉćevac
387. Pũnta od Borȉćēvca. Tû je bȉja môst. (Iznad punte je)
388. Šȉbenīk. Príčajū, dȁ je tȁmo bȉja gradȉć jedān, dī su onȅ zidȉne. Zovū ga Šȉbenīk. Bȉja san na Šȉbenīku.
389. Providurȉca. Õnda dõđē Providurȉca (rupa)
390. Koromāčȅvica (magnetof. snimka), Koromâčevica (1).
391. Vȅlikā prosenȉca } (Ima puno škalje, sitnog udrobljenog kame-
392. Mālā prosenȉca } nja, kao prosa)
393. Cȅka. Na Cȅki vrījū vrȕlje. Tû kad je mútno, tû se dòbro rȉbē uvȁtī. (Možda od mletač. zecca = blagajna)
394. Divõjka. Ȉza Divõjkē van dõđē, ovāj . . .
395. Barba Lûkē pȍrat.
396. Parīžȅvica
397. Vȅlikā Udnā, na Udnōj, Ȕdnā (1), na Ȕdnōj.
398. Mālā Udnā
399. Stajȉca. Tȁmo je vȅlikā vodȁ. Pȍla Zrmȁnjē tô je. (slatka voda)
400. Jezérce (magnetof. snimka). Jezērcȅ (1). Tȁmo se kalȁ.
401. Jȁgodnjī brȉgovi. Vrȁčān se sa Jȁgodnjī brigóvā (i brȉgōvā). Na Jȁgodnjīn brigòvin.
402. Jȅzēro. Jȅzēro vȅliko unũtra. Pȁzite, ȁko se nādā mûtu, dȁ će mût dõći, ȍnda Jȅzero pomȁlo izbȉjā. Ríka bȕdē svȁ ȍd mūta. U mútu se dòbro lovī. Bez mûta nȅmā lovȉnē kod nās. Ako je vȅlikā sklôz, ȁko nȉje mútno, nȅmā lovȉnē kod nās. Sklôz, tô je ćarinȁ môra. Sȁmo za škūmbra nȉje dȍbar mût, ȁ što se tȉčē za svȁkū rȉbu je mût dȍbar. Ȁ sȁmo nȅ, kad dolȁzī mût nȁ mūt. Sȁd je dȍšla mût, pȁ je dòbro zamūtȉja. U mūtȕ se lovī. (Ispor. br. 374.)
403. Blȁtājce oď Mōdrȉča kȕćē.
404. Cimîtar. Tȁmo su ti pȍkopani, kȁ što ćemo mī bȉti bíli, tû, ȉli nȅ znān dȉ.
405. Grkȍvac. Kod Gȑkōvca. Tȁmo su vȉnogradi bíli. (Na Lumbardi na Korčuli grk je vrsta grožđa).
406. Vidi 358. Tȁmo dī rȉbāri stȁnū, kȁd je kȉša, kȁd je levantâra; – (105) K Sp. Rieka, P Rt Rijeka, HI Rijeka, JI Rijeka.
407. Crnjȅnē stîne. Crnjȅne su stîne i po tôm se zovū Crnjȅnē stîne. U Crnjȅnīn stìnan (i stinān).
408. Rōnčȉna. Puntîna, prȍzvāli su je Rōnčȉna: ronȁc, rónci, rȍnācā. Na strȕzi rȍnācā bȕdē na ȉljade; – (104) K B. Zališće, P Sidrište Zališće, HI Zališće, JI Zališće.

409. Škōlj na gōrnjēmu krāju. Bīja san kod Školjā na gōrnjēmu krāju; – (103) K Klp. Zališće, S O. Zališće. P Hrid Zališće, HI Zališće, JI Zališće

410. Vrūlje. Sa(d) dōđū Vrūlje.

411. Lebarīca. Prīja Rōnčīnē dōdē Lebarīca. Tāmo je lēbro jednō.

412. Barkarīž. Spūstīja san se iz Barkarīža.

413. Školjīć; – (102) K Klp. Jazina, S O. Jazina, HI Jazina, JI Jazina (štampano Jajina).

414. Pūčina. Nōvigradskō môre zovēmō Pūčina.

415. Kārīnskā (sc. pučina). Kārīnskō môre zovēmō Kārīnskā; – (108) K Becken von Karin, S Karinsko more. P Karinsko more, HI Karinsko more, Karinska, JI Karinsko môre.

416. Màslenica (Maslènica): – (101) K B. Maslenica, P Dražica Maslenica, HI Maslenica, JI Maslenica.

198. Ždrílo. Iz Ždríla se īdē u Podgōrje. Pod gorōn je tāmo, računâ se.

417. Krūševo. Iz Kruševa, Kruševljánac, Kruševljánci, Krūševljānke, Krūševačka, krūšēvski gōvor.

418. Jesènice. Jesenīčār, Jesenīčkinja.

419. Tisnāc (kārīnskī). Vozīja san se kroz Tisnāc (2); – (107) K Kanal von Karin, P Karinski kanal, HI Karinsko Ždrilo, Tisno, JI Karinsko Ždrilo.

MJESTO ZAKLJUČKA

Broj od 419 toponima obuhvaćenih u ovoj raďnji mogao bi se povećati još za nekoliko desetaka, a teoretski i za nekoliko stotina, pa i više. To bi se postiglo, kad bi se bilježile kao posebni nazivi sintaktičke sveze, osobito sveze naziva i kojeg prijedloga, koje se u radnji najčešće donose kao primjeri upotrebe. U govoru se naime često moraju odrediti i pobliže pozicije u odnosu na sam naziv, osobito ako se naziv proteže na veće područje. Najčešće se te pozicije određuju prijedlozima kod, kraj, viš. Tako se na pr. pored Škōlj (240), Būnje (257), Voďā (258), Plât (267) i t. d. čuju i nazivi Kraj Škòlja (Vozija san se kraj Škòlja), Kòd Būnjā (Vādija san dāgnje kòd Būnjā), Vīš Vodē (Vīš Vodē dōđū Būnje), Kòd Plāta (Bīja san kòd Plāta) i t. d. Tako sastavljene sveze obično nisam bilježio kao posebne nazive, ali sam ih često donosio u govornim primjerima kao potvrdu za osnovni naziv, da bih tako upozorio na morfološke, akcenatsko-kvantitativne i druge osobine nekog toponima.

Kako se obalno poďručje sjeverne zadarske regije s obzirom na govorne osobine pučanstva dijeli u dvije zasebne međusobno različite skupine, to sam i pri bilježenju toponima i donošenju govornih potvrda primijenio dva različita kriterija. U prvoj skupini [mjesta Nin (1), Lju-

bač (2), Ražanac (3), Vinjerac (4), Posedarje (5)], s osobinama novoštokavske akcentuacije, u načelu sam pored osnovnog oblika (nominativa) bilježio i druge (padežne) oblike i primjere upotrebe samo kod dubioznih naziva. Inače se akcentuacija te skupine uglavnom podudara s književnom akcentuacijom. U drugoj skupini (mjesto Novigrad), gdje se suđaraju novoštokavska i starija akcentuacija, u kojoj se osim starijeg mjesta akcenta još dobro čuva i starija kvaliteta akcenta (˜), bilježio sam uz svaki toponim barem jedan, a često i više primjera upotrebe. Donošenjem brojnih akcenatskih potvrda u govornim primjerima daje se slika i o upotrebi samih toponima i o novigradskoj akcentuaciji uopće, čime se ujedno najbolje pokazuje, kakva je novigradska akcentuacija i koliko se razlikuje od akcentuacije u prvoj skupini, odnosno u književnom jeziku.

Posebno je i pitanje a) porijekla i b) značenja pojedinih naziva, c) njihove kronologizacije i d) historijskih potvrda, u kojima se javljaju neki od njih. Zasada se ne ću specijalno pozabaviti i tim problemima, jer o njima kanim podrobnije pisati u posebnom radu. Ipak sam pitanju porijekla i značenja naziva posvetio dovoljno pažnje već i pri samom sakupljanju podataka na terenu, jer su često podaci ispitanika najsigurniji put da se dođe do objektivne istine. Zato sam uz većinu naziva dodao (svojim opisom ili u govornom primjeru sa terena) i što koji naziv označuje; ispor. Bùsija (6), Škríla (7), Ùsta (8), Kùlina (9), Plíša (10) i t. d. Gdje to nisam učinio, to se razabira iz samog naziva, kao što je na pr. Pòd brīgon (31), Tísnō (41), Vráta (47), Dùmbokā drāga (52) i t. d., a da li naziv označuje rt ili uvalu, otočić ili morski prolaz i tome slično, vidi se iz prikaza na priloženoj karti.

Kao što pokazuje Tumač znakova naseljena mjesta označuju crni kružići, a pojedini su toponimi označeni linijama s brojevima.

ABECEDNI POPIS TOPONIMA

A

Aneli 107.

B

Baba Bolića 221, Babulja 250, Badanj 70, Baďnjina 12, Bakrač 129, Banov porat 159, Banj 268, Barabića starina 265, Barbakan 307, Barba Luke porat 395, Bared(i)ne 79, Bar(i)na glav(i)ca 154, Barkariž 110, 412, Baščica 234, Batela 341, Baždarića rupa 367, Beniča mulo 104, Bikar(i)ja 151, Bila 321, 322, Bili brig 225, Bilišina 290, Bistrac 383, Blatajce od Modrića kuće 403, Blato 19, Blazno 347, Bočanjak 179, Bočetnica 117, Bočiči 373, 384, Bok Barbakan 307, Bok od Crnoga 332, Bok od Dedovice 305, Bok od Priz(i)de 207, Bok svetoga Kuzmana

342, Bokulj» 168, Bolića smokve 226, Bolića stan 219, Boričevac 386, Brači 91, Bristići 233, Brodina 372, Bršljan 14, Bršljen 14, Budin 238, Bunarić 118, Bunje 257, Bus 316, Busija 6.

C

Ceka 393, Cilj 170, Cilji 335, Cimitar 404, Crkvena (puntica) 224, Crna stina 5, 25, Crni bunari 122, Crno 333, Crno more 140', Crno vrilo 254, Crnjene stine 407, Crnjakova draž(i)ca 245, Crvena pećina 169, Crveni brig 68.

Č

Čelinka 160, Četvrta draga 192, Čovčijak 115, Čul(i)novi bristi 235.

Ć

Ćatnice 210, Ćorić 337, Ćosića draga 173, Ćurlimuša 138, Ćuskijač 311.

D

Damnjanov kuk 390, Debela punta 174, 247, 312, Debelo brdo 124, Deđovica 304, Dinar(i)ca 60, Divojka 382, 394, Dočke 128, Donja vozarica 299, Donji bok 324, Drače 228, Draga 84, 143, 181, Dragun(i)ca 127, Draš(i)ca 88, Druga draga 189, Dunboka draga 52, Dumboko 306, Dumčina 351, Dvojgrl(i)ce 153.

F

Fortica 26, 98, Foša 272, Furnaža 66, Fratarska punta 349, Fratri 368, Frušta 266.

G

Gajetov(i)ca 136, Gaj svetog Josipa 378, Galjetov(i)ca 136, Gaunar(i)ca 196, Gavran(i)či 156, Gavranjača 51, Gaz 234, 318, Glava od Jaruge 27, Gnjilovača 143, Golubinka 54, Gornji bok 328, Gospića križ 249, Gospin muja 29, Grkovac 405, Grob 356, Grubin jazac 268, Gumanci 294, Gundina ograda 354, Guvnina 216.

I

Ikin-plat 166, Ispod Mate Garinog 34, Istočnji porat 18, Istočnji školj 165, Ivandića stan 214, Ivčić 385, Iza pleća (Vrške punte) 38, Između nožica 114.

J

Jabučar(i)ca (vel(i)ka) 162, Jagodnji brigovi 401, Jamine 62, Japanac 334, Jaruga 28, Jasenovka 57, Jasenovo 39, Jazina 338, Jazina u

Tisnacu 338, Jazovi 2, Jesenice 418, Jezerce 400, Jezero 374, 402, Josipov kolac 231, Joškanova njivica 331, Južnja punta Vančov(i)ce 150, Južnja punta Vanjočov(i)ce 150.

K

Kamarež 270, Kamnik 241, Kantrida 176, Karaula 108, 250, Karin 319, Karinska 308, 314, 315, Karinsko blato 319, Karinsko more 415, Karišnica 318, Karloviča struga 370, Karluša 370, Klač(i)na 59, Klančova tunjar(i)ca 213, Klanice 24, Klan(i)ce 24, Kne(ž)sto 363, Knjeginja 15, Kod Baždariča kuče 279, Kod groba 356, Kod Grkovca 405, Konjulova kuč(i)ca 134, Koromačevica 390, Koruna 101, Koščinica 282, Kozjak 347, Kraj Mosta 355, Kraj polja 106, Krasel(i)ca 75, Kravar(i)ca 120, Krmčič 352, Kruševo 339, 417, Kuk Ivandiča 205, Kukinca 65, Kuknica 50, Kulina 9, Kusača 193, Kuzmarova sika 25, Kvatriđa 300, Kvatrida od Karinskoga tisnoga 340.

L

Ladina 264, Ladrovac 155, Lanterna 111, Lebarica 411, Leprina 260, Leterna 280, Lilo 288, Lokvine 232, Lopeži 206, Loza 346, Luka 86, Lumbarda 283.

LJ

Ljeljana stina 248, Ljubač 77, Ljubiča draga 317, Ljupčica donja 375, Ljupčica gornja 376, Ljupčiča draga 317, Ljubovič 293.

M

Mala greda 56, Mala Jabučar(i)ca 167, Mala Ladina 263, Mala Masle-n(i)ca 208, Mala Mostina 71, Mala nož(i)ca 113, Mala Prosenica 392, Mala Rasovača 49, Mala Udna 398, Mala Voluj(i)ca 146, Mala vrata 46, Male brine 82, Male brune 82, Male škrile 246, Mali Čovčijak 113, Mali školj 95, Marašov jaz 35, Martinov kuk 237, Maslenica 416, Matinja 371, Medviđa 109, Medvidak 287, Mik(i)na punta 218, Milet(i)ća mulo 105, Milička (draga) 53, Miočića mulo 99, Miš(i)jak 45, Mišnjak 45, Mlin(i)ca 67, Mokra 253, Most 355, Mostina 73, Mulič 281.

N

Na grobu 356, Nazret 259, Nikolačuša 313, Nin 21, Ninska draga 63, Nova tunjar(i)ca 222, Novi 273, Novigrad 273, Novigradsko more 414.

O

Obaljen(i)ca 199, Obrovac 380, 381, Oštarije 36, Oštra 296, Ozgo Nina 23.

P

Pametna draga 171, Parić 379, Pariževica 396, Pečina 272, 359, Pekasi 100, Pekoča draga 175, Pekoča punta 178, Peralo 161, Pesak 269, Pisak 140[a], Piskova brina 204, Pištac 186, Pježavac 140[c], Plat 267, Platič 210, 315, Pleče od Dragun(i)ce 126, Plem(i)či 92, Pliša 10, Plitka punta 220, 326, Podbrig 76, Pod brigon 31, Pod Gajinin 261, Podgorje 198, Pod Gundinon ogradon 354, Pod Jazinon 338, Pod Joškanovon njivicon 331, Pod more 180, Po donjin livadan 74, Podrast 325, Podraston 325, Pod Sakičon kučon 344, Pod školon 140[b], Poljica 195, Pomišalj 350, Popov bok 301, Porat od bure 202, Portič 140[d], Posedarje 229, Poškrok 275, Potok 78, 321, Prdelj 353, Pridrto 131, Privala 80, Priz(i)da 42, 207, 211, Prljevica 289, Procip 177, Prodor(i)ca 32, Prosenica 391, 392. Provala 80, Providurica 389, Prutna 42, Prutno 42, Prva draga 188, Prvi kuk ždrila 197, Pržunac 366, Pučina 414, Punta 13, 133, 227, Punta Bar(u)š(i)novac 81, Punta bunariča 323, Punta Crnoga 333, Punta Deđovice 304, Punta Jezera 374, Punta Loze 346, Punta Ljubovića 293, Punta Matinja 371, Punta Matinje 371, Punta od Barbakana 307, Punta od Batele 341, Punta od Bikar(i)je 152, Punta od Boričevca 387, Punta od bunariča 323, Punta od Crnoga 333, Punta od Loze 346, Punta od Volovka 3, Punta Rike 358, Punta svetoga Kuzmana 343, Punta svetog Nikole 280, 377, Punta Vančov(i)ce zapanja 148, Punta Vanjočov(i)ce zapanja 148, Punt(i)ca 139, 182, 230, Puntilj 72, Puval(i)šte 144.

R

Radenov(i)ca 158, Rakijaš(i)ca 191, Rakna 369, Raž(a)nac 140, Remetovac 44, Ribarska ploča 297, Ričina 64, 93, Rika 360, 364, Riv(i)ne 22, Rončina 408, Rtina 97, Ruda 255, Runjavica 239, Ružin porat 137.

S

Sabuni 30, Saular 264, Saularac 264, Saulari 327, Sedlo 302, Seljanska draga 217, Senjanin 326, Senjski porat 194, Sinovčiča tunjar(i)ca 212, Sinovčič–tunjar(i)ca 212, Sita 262, Slana 138, Smoljan(i)ca 145, Soline 292, Spile 16, Srdaruša 121, Stajica 399, Stara tunjar(i)ca 223, Stašiča mulo 102, Staz(i)ca 135, Struga 357, 370, Sveti Duh 242, Sveti Duv 242, Sveti Jakov 33, Sveti Lovran 40, Sveti Nikola 280, 377, Svetog Josipa gaj 378, Svrdlac 215.

Š

Šibenik 388, Šišin porat 185, Škar 303, 364, Škegrina kuča 277, Škegrini 277, Škera 285, Školj 240, 284, Školjič 96, 164, 256, 413, Školjič Bočetnice 119, Školjič na Vruljan 310, Školj mali 241, Školj na gornje-

mu kraju 409, Školj u Gajini 284, Školj u Karinu 308, Školj vel(i)ki 240, Škrila 7, 244, 291, 314, Škrile 244, 291, Škrinjice 276, Šmirkova brina 203, Štambač 286, Švračine 365.

T

Tanka punta 178, 336, Tečina 298, Tečine 298, Telica 295, Tija 345, Tisnac (karinski) 419, Tisno 41, Torki 125, Trapola 83, Treča draga 190, Trnov(i)ca 187, Tuf 320, Tufina 320, Turanj 184.

U

Udna 397, 398, U kraj polja 106, Uska kosa 61, Usko 361, Usta 8.

V

Vančov(i)ca 149, Vanjočov(i)ca 149, Vel(i)ka greda 55, (Vel(i)ka) Ladina 264, Vel(i)ka Maslen(i)ca 209, Velika Prosenica 391, Velika Rasovača 48, Velika stina 278, Velika Udna 397, Vel(i)ka Voluj(i)ca 147, Velike brine 85, (Veliki) Čovčijak 115, Vel(i)ki smrdeč 90, Veliki školj 94, Vinjerac 183, Vlaški kraj 141, Voda 258, Vodena draga 244, Volovak 4, Vortič(i)na 142, Vozar(i)ca 58, 339, Vrankoviča mulo 103, Vranj(i)la 200, Vrata 47, Vrijajce 69, Vrišt(i)ke 157, Vr punte 130, Vrška punta 37, 38, Vrtolom 87. Vrulja 140, 271, Vrulje 309,410, Vuč(i)ja draga 123.

Z

Zagrad 274, Zapanje blato 11, Zapanji porat 17, Zapanji školj 163, Zečevo 43, Zelenikova punta 330, Zidak 116, Zrmanja 358, 360, 399, Zurkov školjič 243.

Ž

Žabakrek 236, Ždrijac 20, Ždrilo 112, 198, Žukvice 132, Županova njiva 329.

NAPOMENA: Iz tehničkih razloga piše se veliko ć, a ne veliko č uz brojeve 138, 173, 210, 311 i 337. Na str. 437. u 22. retku u riječi Ive na velikom slovu i nije označena dužina. Uz broj 385 na str. 444. u riječi Ivčič prvo bi i trebalo biti s akcentom ˜. Na istoj str. uz broj 397 i 398 akcenat ˜ nije označen tri puta na velikom slovu u (Udna). U 29. retku na istoj strani nema akcenta ˚ na velikom slovu a (Ako).

COASTAL TOPONYMICS OF THE NORTHERN ZADAR REGION

Summary

The author presents the results of his investigations into the coastal toponymics of the northern Zadar region, which includes the Bays of Nin and Ljubač, the southern coastal region of the Planinski Channel,

the Novigrad and Karin Seas, the lower, navigable course of the Zrmanja River, as well as the Jesenice coastal region between the mouth of the Zrmanja and the Narrows of Ždrilo.

In order that his data should have a practical value, the author availed himself of the blueprint No. 203 JRM, which shows the designated region, and on which he gave each toponym a separate number. The author likewise compared the results of his investigations with earlier data on the coastal toponymics of this region. The data taken from earlier sources were recorded by the author using the following abbreviations: K (Marine map, issue VGI 1 : 25,000), P (Manual of Volume I), HI (Terrain data of the Hydrographic Institute from 1948), as well as JI (Appellations accepted and acknowledged for use by the Adriatic Institute in Zagreb). The author establishes that in earlier sources a relatively insignificant number of toponyms were recorded, a fact the author endeavours to explain by stating that special maps with a list of coastal toponyms were intended exclusively for navigational purposes, so that those toponyms were omitted that were of no major significance for navigation.

According to the localities in which he collected the coastal toponymics, the author divided the northern Zadar region into 6 narrower regions, viz.: 1. the Nin coastal region, 2. the Ljubač coastal region, 3. the Ražanac-Rtina coastal region, 4. the Vinjerac coastal region, 5. the Posedarje coastal region, and 6. the Novigrad coastal region.

In each of the localities the author found two or more convenient sources of information. Besides toponyms, he also recorded all remarks made by those informants, which might be useful for the scientific study of the material collected. All these data were recorded together with the necessary accent-quantitative designations.

Toponyms from the Novigrad coastal region are the most numerous. As the Nin speech differs in many points from all other kinds of speech in the northern Zadar region, the author reports on the most important accent–quantitative features of that speech, among which is to be found the assertion that the Novigrad speech knows of a system of five accents.

The author emphasizes that in this paper he is not writing in more detail about the origin, significance, chronology or historical records of the toponyms collected, but that he will do so on another occasion. He points out, however, that he paid sufficient attention to the question of origin and significance of the toponyms already when colleting the data in the field, for frequently field data are the safest way to find out the objective truth.

The end of the paper contains an alphabetical list of toponyms.